СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 153. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 2. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 153. Jersey City, N. J., Tuesday, July 2, 1929. THREE CENTS.

ЗБІРКА ЗЕЛЕНИХ СВЯТ - ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.

СИЛЬНА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПІДНОШЕННЯ МИТА НА ЦУКОР

ДЕМОКРАТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЄ ВИВЕДЕННЄМ СПРАВИ НА ПОЛІТИЧНУ БОРОТЬБУ.

ВАШИНҐТОН, 1. липня. — Переслухання в справі мита на ріжні товари, що відбувалися минулого тижня перед сенатовою комісією для фінансових справ, показали, що головною справою при укладанню нової тарифи буде справа мита на цукор.

Демократи вже дали до зрозуміння, що на случай, якби конґресова більшість постановила піднести мито на цукор і тим самим довела до збільшення ціни на сей необхідний товар, то вони піднесуть справу перед виборцями при осінних виборах.

Як головний свідок проти підношення мита на цукор станув Овенс, представник товариства фабрикантів „солодких" напитків. Він виступив проти підношення мита на цукор, вказуючи на величезні зиски цукроварників.

НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН УХОДИТЬ В ЖИТТЯ.

ЗАКОН „ПРО ДЕРЖАВНЕ ПОХОДЖЕННЄ" ЗМІНЯЄ КВОТИ.

ВАШИНҐТОН, 1. липня. — З нинішним днем уходить в життя новий іміґраційний закон.

Називається він закон про державне походження іміґрантів, бо він установляє число іміґрантів, яких мається допускати в рік з кождого краю, після числа іміґрантів, які з того краю досі вже до Злучених Держав прибули. Після старого закона до Злучених Держав мало приходити річно 164,667 нових іміґрантів, після нового — 153,741. Новий закон збільшує іміґрацію з одних країв, як з: Австрії, Бельґії, Угорщини, Італії, Голяндії, Польщі, Еспанії й Туреччини, а поменшує з инших.

НАДВИШКА ПОДАТКУ ВИНОСИТЬ БЛИЗЬКО 200 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

ВАШИНҐТОН, 1. липня. — Після обчислення федерального скарбу податковці заплатили сього півроку о 193 міліони долярів більше, як сподівався уряд. Мелон обчисляв сю надвишку на 23 міліони.

Супроти сеї надвишки серед конґресменів і сенаторів стала популярною думка про потребу обниження податків від особистих доходів.

Всього приходу з податку мав тепер уряд 4 міліярди 20 міліонів долярів.

БАНКРОТСТВО БАНКУ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 30. червня. — Відомий нюйорський банк Братів Клярків, що вів банковий бизнес понад 30 літ, не отворив учора своїх дверей, а замісць того вивісив на них оповіщення, що наслідком великого навалу депозиторів, зголошуючихся по свої депозити, він не може віддати всіх грошей та просить суд о банкротські зарядження, щоби не скривдити одних депозиторів на користь других.

Під оповісткою зібралася товпа оґірчених вкладачів сього банку.

ВЖЕ Є ЖЕРТВИ СВЯТА ЧЕТВЕРТОГО ЛИПНЯ.

ВИБУХ ШТУЧНИХ ОГНІВ У СТ. ЛУІСІ ВБИВАЄ 4 ОСОБИ.

СТ. ЛУІС, 30. червня. — У 5 і 10-центовій крамниці Шарлата вибухли вчора сполудня штучні огні, приготовані на продаж на Четвертого Липня. Вибух почався від стола, на котрому були зложені огні, як припускають, наслідком короткого зіпняття в одній з многих лямпочок, якими освітлювано стіл. Огонь поширився скоро по цілій крамниці, набитій покупцями та молодими продавцями. Вибухи огнів висадили всі вікна та покалічили богато прохожих.

Коли пожарники прибули на місце огню, найшли чотири жертви вибуху. Між загинувшими переважають діти. Всі тіла жертв сильно попарені огнем.

КРИТИКУЮТЬ ЗАХОВАННЄ ПОЛІЦІЇ ПІДЧАС СТРАЙКІВ.

ФОРЕСТ ПАРК, Па., 1. липня. — На відбуваючійся тут „конференції Ліґи для Промислової Демократії" обговорювано між иншим справу заховання поліції підчас страйків. Ряд бесідників закидав поліції, що вона держиться сторонничо та побиває страйкарів.

„Ліґа для Промислової Демократії" се соціялістична орґанізація.

На нинішній сесії говорено про небезпеки міста для людей.

ЮНІЯ ПРОБУЄ ОРҐАНІЗУВАТИ МУРИНІВ.

НЮ ЙОРК, 1. липня. — До нюйорської дільниці Ґарлема приїхав нині на орґанізаційну роботу Вилієм Ґрін, голова Американської Федерації Праці. Головна ціль його приїзду була орґанізація Муринів, які мають тут свою головну кольонію.

На промову Ґріна прибуло коло 700 Муринів. На початку його промови йому переривали радикальні Мурини, але коли він запевнив зібраних, що Федерація Праці стоїть за орґанізацією зелізничих портретів, котрі рекрутуються переважно з Муринів, присутні ухвалили Ґрінови й Федерації Праці горячу піддержку.

НЕМА СПОКОЮ.

Часті випадки вбивств та наскоків ріжних банд на юґославсько-болгарськім кордоні ввесь час підтримують напружені відносини між Юґославією та Болгарією. Юґославія грозить, що вона буде скажитися до Ліґи Націй, бо болгарське правительство само піддержує настрої проти Югославії. В напівофіційних колах говорять, що останніми часами на кордоні Юґославії в Болгарії було уряджено кілька протестаційних віч проти „несправедливого" кордону. На віча учасників привозило правительство в спеціяльних потягах. На деяких мітинґах промовляли італійські журналісти, котрі запевняли, що Італія буде підтримувати болгарську іреденту.

ГОСТИННІ ВИСТУПИ ГОЛИНСЬКОГО.

Голинський Михайло виїзджає по трох гостинних виступах у львівській опері на кілька гостинних виступів до варшавської опери. До Варшави виїзджає наш співак уже в середу, 5. червня. З Варшави подасться на захід, в першу черґу до Відня, а потім до Берліна. По дорозі затримається ще мабуть у Познані, куди його теж просять на гостинні виступи — („Діло").

КУХНЯ В ҐІМНАЗІЇ.

У варшавськім міністерстві освіти підготовляють проєкт завести у жіночих ґімназіях і ліцеях новий обовязковий предмет: домашнього господарства. Не буде це предмет чисто теоретичний, як нпр. наука льоґіки, а вчили би його у зразкових кухнях. Хто зна, чи так доповнена освіта молодих жінок не збільшить скількости щасливих подруж. Не дурно кажуть, що дорога до серця мужа веде через шлунок.

МУДРІСТЬ ПЕРВІСНИХ ЛЮДЕЙ.

Американський учений Павло Редін видав цікаву книжку п. з. „Первісна людина як фільософ", в якій подає цікаві висліди дослідів над звичаями індіянських племен. Ось як пише Редін про племя Вінібейґо, що жило колись на терені нинішнього стейту Вісканзин: „Хоч це були первісні люде, майже зовсім дикі, одначе їх давніші поняття небогато ріжнилися від теперішних принципів моралі й етики культурних суспільностей. Була лише ця ріжниця, що Індіяне Вінібейґо придержувалися гостро своїх принципів і жили з ними в згоді, а принципи білих людей частенько лишаються на папері". Ось низка принципів Вінібейґо: „Життя людини основується на любови"; „Запсіди оплатиться допомогти в потребі іншим"; „Жінки є святі; не ялося знущатися над ними"; „Не вільно ніколи кривдити людей"; „Коли хочеш, щоби тебе любили, будь добрий"; „Будь приятелем для кожного, а матимеш приятелів у всіх"; „Не будь ніколи прикра для твого чоловіка; за твою доброту та ввічливість стрінешся все лише з добротою, бо він усе поводитиметься з тобою, як ти з ним"; „Хай тобі не здається, що вистане говорити, як ти любиш дітей; вони самі лише можуть сказати, чи справді любиш їх"; „Коли на твому шляху стрінеш самітну жінку, хочби далеко від твоєї хати, не заподіюй їй кривди". Та це моральне племя вимерло, а основи його етики не легко воскресити серед сучасних народів.

ЩО ДРАЗНИТЬ КОМІСАРЯ ЛЬВІВСЬКОГО „НАРОДНЬОГО ДОМУ".

Теперішній комісар Нар. Дому у Львові, п. Мих. Бачинський, побачив у пятницю, 31. травня ц. р., афіш „Свято Української Дитини" на дошці перед входом до Нар. Дому і це так на нього поділало, що він покликав негайно сторожиху й казав той афіш здерти. І дійсно сторожиха виконала приказ свого хлібодавця. Ось як коле в очі п. комісаря афіш української філянтропійної установи!

ПАНАХИДА В БЕРЛІНІ.

Заходами Студентів Українців у Німеччині відбулася 21. травня в Православному Соборі святочна панахида при участи Українського Хору під проводом Дмитра Котка. З огляду на коротке перебування в Берліні хору панахиду вряджено ще перед роковинами сумної події. На запрошення Спілки Студентів відгукнулося яких 70 Українців і майже стількиж чужинців. У панахиді взяли участь майже всі молодші Українці без ріжниці політичних переконань і територіяльної приналежности. Серед чужинців були представники ріжних німецьких військових, академічних, культурних і політичних орґанізацій і преси. Чудовий спів Українського Хору причинився чимало до збільшення поваги сумного свята. По українському звичаю ще довго після панахиди — стояли біля собору ґрупи Українців.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПИШЕ ПРО АРЕШТУВАННЯ УБИЙНИКА ТВЕРДОХЛІБА.

„Дзеннік Львовскі" з 29. травня приносить велику статтю п. з. „Зловлення убийника бл. п. Твердохліба", яким має бути студ. Іван Пасіка з Левандівки коло Львова, що вернув з кінцем квітня ц. р. з Чехословаччини до дому своєї матери. Пасіку арештували і посадили у вязниці при вул. Казимирівській у Львові.

З того, що подає „Дз. Льв." у згаданій статті, виходилоб, що Пасіка був сім літ у Чехословаччині і не вертав до краю, бо за ним були розписані стежні листи. Колиж вернув, його арештовано спершу тільки за нелеґальний перехід границі і покарано 14-дневним арештом. Але в міжчасі нібито виявилося, що Пасіка був причасний до убивства Твердохліба і тому його арештовано й замкнено під замітом того убивства. Арештовано його на стриху дому його матери в Левандівці, при чому він мав при собі набитий револьвер.

„Дз. Львовскі" приносить позатим ще таку вістку: В часі ревізії, переведеної в домі матери Пасіки, знайдено м. ін. лист арештованого до його брата Михайла, в якому він накликав свого брата, аби не мішався до політичних справ, а зокрема до памятних листопадових подій 1928 р., бо це може спровадити на нього нещастя. В дальшій части того листку і з цілого його тону пробивається, мовляв, жаль Пасіки до керманичів УВО, які пхають невироблену молодь до ріжних актів, а потім нею зовсім не інтересуються і лишають її на ласку долі.

Розправа проти Івана Пасіки має відбутися небавком.

ТІКАЮТЬ З „РАЮ".

900 мешканців старої шведської кольонії, Ґамалсвенскбі, що положена біля Одеси, тепер переселюються до Швеції. На переселення їх у Швеції зібрано 2,000,000 шведських корон. Вони виїдуть десь у половині липня спеціяльним потягом через Румунію та Німеччину на свою стару батьківщину.

ЧИ БРАЗИЛІЯ Є ВЕЛИКА.

Бразилія це величезний край, але населення в ній не дуже богато. Бразилія має тепер 39 міліонів мешканців, а в тому столиця Ріо де Жанейро має около 2 міліони мешканців, провінція Ріо де Жанейро 1 і пів міл., Ріо Ґранде до Сул около 3 міл., Парана 1 міл., Санта Катаріна 1 міл., Матто Ґроссо 340,000.

НЕЗАВИДНА ДОЛЯ.

„Час" подає з Вашковець: Незавидна судьба стрінула цими днями громадян з Серафинця коло Вашківців. На основі мирового договору одержали Румунія і Польща право справити границі між собою по своїй волі. На основі цього договору, як також окремого порозуміння, згодилася Румунія пересунути дотеперішню границю в Сереафинцях дещо на південь від теперішнього Черемоша, так що набито палі декому під порогом, декому відтято стодолу і стайню від хати тай поставили на кордоні граничарів з крісами. Селяне не мають можности зібрати того, що посіяли; приходиться продавати землю за безцін.

Не дивно отже, що серафинецькі люде стали опором, а румунська влада стягнула туди жандармерію, яка знущається над людьми.

ПРОЦЕС ПРОТИ „ЛУГІВ" У БЕРЕЖАНАХ.

Дня 25. травня закінчився процес проти О. Замощака і П. Погорілого за їх діяльність в Лугах бережанського повіту. Процес почався був ще 17. квітня, але його відтак перервано для переслухання свідків, між иншим Р. Дашкевича. Акт обвинувачення закидував їм, що вони брали участь в діяльности Лугів, які мали инші ціли, як зазначені статутом, що орґанізували похід без дозволу староства й що устроювали з луговиками військові вправи. Замощакови закидував акт обжаловання, що він промовляв на вічах проти державної влади та між иншим мав сказати: „Тільки на Радянській Україні є свобода, в Польщі нема нічого для українського населення, тому нехай вічевики добре над тим призадумуються і тамтуди звернуть свої очи". За це засуджено Замощака на 4 місяці строгого арешту з завішенням і на грошеву кару 200 зл.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ВИЛЬНІ.

Польський популярний двотижневик „Жице Люду" в ч. з 2-го червня висловлює своє велике здивування, що українські студенти у Вильні, при скромних своїх силах, зуміли зорґанізувати зразковий Шевченківський концерт. Вступну промову мав д-р Ганківський. Хорові співи народніх пісень робили величезне враження. З незвичайним успіхом співала українські пісні п. Французевічіюте (?), з подиву гідною свободою знаменито співала п. Скорук, а дует з п. Шишком із „Запорожця за Дунаєм" викликав бурю оплесків.

СВЯТКУЮТЬ, ЯК ЗА „ЦАРЯ БАТЮШКИ" СВЯТКУВАЛИ

РОБІТНИЦТВО В СССР СВЯТКУЄ ТРИ ДНІ ТРОЙЦІ. НА ПАПЕРІ НАВІТЬ АМЕРИКУ ПЕРЕГАНЯЮТЬ.

МОСКВА (СССР), 1. липня. — Не зважаючи на жваву антирелігійну пропаґанду в Радянщині, населення святкує церковні свята дуже пильно. Свято Тройці все населення Радянщини почало святкувати в суботу й закінчило аж у вівторок вечером.

„Індустріяльна Ґазета" містить артикул, у якому говорить, що темп інтенсивности американської промисловости відстає від радянського. Наприклад, большевицька торговельна місія в Ню Йорку „Амторґ" підписала умову з одною дітройтською фірмою на доставу заліза для тракторної фабрики, яку большевики задумали будувати біля Астраханя. Ця фірма обчислила, що на виготовлення заліза потрібно від 8 до 10 тижнів, а на перевіз до Астраханя 5 тижнів. Міжтим большевики рахують, що можна залізо виготовити за 6 до 8 тижнів, а перевезти до Астраханя за 14 днів.

Подаючи ці два обчислення, большевики говорять, що темп їх соціялістичної продукції значно перевищує темп американської.

СПРАВА ЧЕХОВИЧА.

ТРИБУНАЛ ПЕРЕДАВ СПРАВУ БУВШОГО МІНІСТРА ФІНАНСІВ НА ВИРІШЕННЯ СОЙМУ.

ВАРШАВА (Польща), 1. липня. — Після дванацяти годин нарад верховний трибунал ухвалив постанову про передачу справи Чеховича на рішення сойму. Таким чином сойм має рішити, чи винний Чехович за перерозхід державних коштів поверх сум, призначених бюджетом.

В цьому вбачають перемогу сойму, бо за ним признається право судити Чеховича, до чого не хотів допустити Пілсудський. Тепер думають, що сойм буде домагатись у президента Мосціцького негайного скликання його, хоч би це було проти бажання правительства та проти волі Пілсудського.

ТРИЄДИНА МОНАРХІЯ.

ПІЛСУДСЬКИЙ ПЛЯНУЄ ТРИЄДИНУ МОНАРХІЮ ПІД СКИПТРОМ РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ.

БУКАРЕШТ (Румунія), 1. липня. — Очікують приїзду до Румунії „на відпочинок" Пілсудського. Думають, що він тут буде вести переговори про обєднання під головством румунського короля Румунії, Польщі та Угорщини.

При такій комбінації угорська Трансильванія має одержати повну краєву автономію, що заспокоїть Угорщину. Це буде не лише сильний союз проти Радянської Росії, але одночасно він усуне угорську пропаґанду за обєднанням усіх її земель, яка направлена головно проти Румунії.

ФРАНКО ВРАТОВАНИЙ.

МАДРИД (Еспанія), 1. липня. — Вся Еспанія божеволіє від радости на вістку, що англійський гидропляп відшукав на океані летуна Франка з його товаришами. Англійський гидропляновий корабель „Іґл" тепер везе до Еспанії всіх урятованих летунів і трохи ушкоджений їх гидропляп.

Летуни кажуть, що вони змущені були осісти на море, не долетівши до Азорських островів, ізза браку ґазоліни. На протязі 7 днів носило їх безпомічних по хвилях океану, все відносячи далі від островів. Вони вже почали терпіти голод і спрагу від браку води, але тут прийшла несподівана поміч. Тепер всі знаходяться в доброму стані здоровля й готові знову почати лет.

Еспанський диктатор Прімо де Рівера, вчувши вістку про врятування летунів, розплакався й негайно зарядив урочисте свято по всій Еспанії. З цієї нагоди будуть амнестовані артилеристи, що брали участь у недавному повстанню проти диктатури.

НЕ ХОЧУТЬ ЛОНДОНУ.

ЛОНДОН (Англія), 1. липня. — Анґлійське правительство одержало повідомлення від свого посла в Парижі, що Франція не погоджується на скликання репараційної конференції в Лондоні, на що вже згодилися Німеччина та Бельґія. Бріян заявив, що Франція, якій Німеччина найбільше винна, має право домагатися скликання конференції в Парижі, але щоби не робити Німеччині неприємности, Бріян пропонує скликати конференцію в невтральній країні, в Швайцарії.

Тому, що до початку праць конференції треба, щоби міністри справ закордонних Німеччини й Антанти умовилися між собою про принципи, на яких має провадитись конференція, доведеться скликання її відтягнути до половини серпня.

ГРЕЦІЯ ПРОТЕСТУЄ.

АТЕНИ (Греція), 1. липня. — Грецьке правительство висловило рішучий протест проти репараційного пляну, який виробила комісія Йонґа. Воно заявляє, що борги Німеччини тепер так зредуковані, що вони не покривають грецьких воєнних зобовязань супроти Франції та Америки.

Коли цей протест Греції не буде узглядненний, то грецьке правительство буде домагатися скликання спеціяльної конференції, котра зменшилаб воєнні борги, які вона завинила Франції та Америці.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВАРШАВСЬКА КОМЕДІЯ

Мало коли дістала світова преса таку живу научку про дійсну вартість польського державного устрою як підчас теперішної комедії з варшавським процесом над міністром Чеховичом.

Міністер Чехович стає на суд за переступлення державного буджету. Значить, сойм ухвалив був йому певні межі видатків, а він сі межі самовільно переступив. Коли він се робив, то його партія, себто група Пілсудського, була така сильна, що ніхто не важився голосу підняти проти сього надужиття міністра. Але з часом уряд Пілсудського так скомпромітувався, що вже й посли зібралися на відвагу проти нього виступати. Міністра критиковано в соймі так, що він уряду зрікся. Відтак його поставлено на суд за надужиття. Се був острий крок сойму проти уряду, бо всі знали, що Чехович робив тільки те, що йому приказував робити Пілсудський. Отже здаватися могло, що сим разом почуття права стане в Поляків висше від почуття страху перед фактичною силою.

Але прийшла розправа. Міністер Чехович стає на розправу, але відпекується всякої вини. Мовляв, він нічому не винуватий: в його уряді кождий міністер мав слухати маршалка Пілсудського. Він теж слухав маршалка. Отже обжалований тут не Чехович, а Пілсудський.

Приходить і маршалок на зізнання. Наперед салю розправи напаковано прихильниками Пілсудського, і коли Пілсудський увійшов на салю, всі присутні встали. Судді сиділи, але що варта буде їх суд, коли вони бачуть салю, зриваючуся на вид властивого обжалованого? Свідомий своєї сили та безхребетности суддів, маршалок поводиться супроти суддів так, немовби не він, а судді були обжаловані. Так, говорить він, він відвічає за поступок міністра, але вважає сей поступок добрим. Відчитавши таку заяву, він ховає заяву в кишеню й виходить зі салі, не даючи судови виконати примітивне право запитів. І суд здобувся на слово, щоби задержати сього „свідка".

Виступає відтак обвинитель з промовою, яку репортери називають виступом проти Пілсудського. І що каже сей обвинитель? Признає, що особа Пілсудського за велика, щоби вона могла зміститися в польській конституції.

Очевидно, особа Пілсудського не така велика, щоби її не можна обняти конституцією. Були в світі більші особи, а все таки їх законами обмежувано. Тільки се були закони, а не польські блофи законів. Тому варшавський суд-комедія хоч се світови добро зробить, що покаже світови, що в Польщі закони тільки на папері писані.

Д-р В. Клодницький.

ЧИМ ЖУРЯТЬСЯ СЬОГОДНІШНІ ПОЛІТИКИ

Сьогоднішні державні мужі мають кілька важних проблем до полагодження. Довкола тих проблем крутиться світова політика.

Сьогодня кожного політика цікавить і може й журить „мирним шляхом проведена революція в Англії", на чолі якої станув великий лідер Партії Праці, Р. Мек Доналд. Для читача, який не читав і не чув навіть про якінебудь заворушення чи кровопролиття в Англії, може дивним звучати висказ „революція в Англії". На ділі воно так справа мається, що Англія пережила величезну зміну, яку спричинили англійські вибори дня 30. мая.

Повалення англійських консерватистів, які на 615 послів мали в попередному парляменті понад 400 мандатів, а в слід за цим зміну курсу світової політики, можна вже порівнувати з певного рода революцією.

З приходом до державної керми правительства Мек Доналда зачинає змінятися життя у нутрі Англії, ба навіть в Европі й поза Европою. Робітництво 8½ міліонами рук перебрало контролю англійської держави і голосно заговорило, що треба зробити раз вже порядок з майнами, що треба оздоровити політику Ліги Націй, що треба оздоровити взаїмовідносини між Англією й Америкою, що треба ограничити зброєння на морі та суші, що треба якось довести до співпожиття з Совітами, Німеччиною, Італією і т. д.

Кличі, кинені в Англії, мають свій відгомін по цілому широкому світі. Прим. Американці з Гувером на чолі вже готовляться до прийому Р. Мек Доналда. Він приїде до Америки, щоби полагодити справу редукції зброєнь на морі та евентуально урегульовання боргів, затягнених Англією підчас світової війни. В слід за цими справами мусить наступити инше взаїмовідношення Англії до Франції. Як відомо, англійські консерватисти зарезервували для Англії гегемонію на морі, а Франції віддали гегемонію на суші. Франція вирозумівае політику нинішнього англійського уряду і тут і там вже в півофіціяльній французькій пресі ми бачимо атаки, звернені в сторону Р. Мек Доналда. Неприхожа французька позиція в політиці відбивається головно на Малій Антанті, до якої тепер належить і Польща. „Імперія польська" вже на політичній арені присмирніла! Це ми бачили на конференції т. зв. національних меншин, де Поляки мусіли піти на дуже великі уступки супроти Німців.

Згадавши про констернацію серед Французів зприводу совітофільської політики Мек Доналда, французькі економісти бачать, що не можна легковажно ігнорувати совітського Сходу, і тому стараються навязати із Радянським Союзом торговельні відносини. Недавно поважана група французьких економістів виїхала „студіювати" економічну силу радянського Сходу, Московщини, України та Кавказу. Французькі капіталісти бачать, що Форд вже закладає на Сході Европи величезну автомобілеву фабрику, тому й вони собі стараються захопити якийсь ринок збуту, щоб поправити свій торговельний білянс, який сьогодня виказує вже около 5 білїонів франків дефіциту.

Одною з дуже цікавих проблем в Европі є справа воєнних відшкодовань, якими недавно занималась конференція в Парижі. Конференція виказала велику слабість Франції, яка рада пожерти Німеччину. На цій конференції дуже гордо держалися Німці. Вони добилися великих полекш. Німцям зредуковано репарації більше як на 20 біліонів. В конференції з боку Німеччини відіграв велику ролю д-р Шахт, славний економіст, який не двозначно дав до зрозуміння, що Німеччина мусить з поворотом одержати польський коридор, Горішний Шлеск та страчені кольонії. Франція ніби не дочувала німецьких постулятів, ба що більше, Франція й Аліянти взагалі мусіли погодитися ще на клявзулю в репараційному договорі, де говориться, що колиб в наслідок вичерпування резерв золота німецька валюта дешевіла, то Німці можуть здержати рати.

Курс політики Ліги Націй, яка запроторила нас під чужі забори, є дуже нестійна. Світ з кождим днем бачить, що по світовій війні зроблено богато політичних промахів, які треба понаправляти, щоби довести Европу до рівноваги.

Взявши під розвагу от хочби фізичний розгром Німеччини 1918 р., то ми побачимо, що позиція Німців дуже направлена. Нині духовою силою Німців майже загоєно рани програної війни. Се дає надію поневоленим народам боротись і віру, що політичне лихоліття лише переходове.

НА ТЕМИ ДНЯ

„ДРУГ БОЛЬШЕВИКІВ.

Большевики увесь час ганьблять буржуазію, капіталістів і т. д. Але самі запобігають ласки ріжних своїх клясових ворогів. Тутешня комуністична преса з великим завзяттям атакує „капіталістичний устрій" і т. д. Зате комуністи в Росії раді прислужувати тим „капіталістам", які ласкаво покивають до них головою.

Таким ласкавим кивальщиком голови до большевиків у Америці є відомий сенатор Бора, який стоїть за визнанням Америкою радянського уряду, хоч зовсім не з мотивів своєї любови до большевиків. Отож большевики увиваються перед ним і, як вірний песик свого господаря, ходять перед ним на задніх лапках.

Тепер з Америки почали їздити до Радянщини ріжні „прочане". Їх кличуть туди на поклін комуністичним „святим місцям" ріжні большевицькі організації, так, як в старину кликали богомольців з Росії на Афон та в Єрусалим ріжні монашеські місії. Американці „прочане" народ практичний і тому рішили заручитися рекомендаціями від сенатора Бори. Він видає для них спеціяльні листи, в яких повідомляє „всіх, кого це торкається", що такий то „прочанин" їде в Радянщину, щоби ближче познайомитися з нею.

Досить показати цього листа, щоби большевики згиналися втроє, вклоняючись такому гостеви й старалися показати йому всі свої „святі місця" та своїх комуністичних „святителів". Бували такі випадки, що большевицькі консуляти видавали візи навіть таким Американцям, яким не раз було відмовлено візи, але маґічний лист Бори примушував большевиків міняти свою опінію про „небажаного гостя" до Радянщини й він туди пускався як „прочанин", рекомендований „клясовим другом большевиків", сенатором Борою.

Дивні усмішки життя.

АРЕШТУВАННЯ Й РЕВІЗІЇ В ГАЛИЧИНІ.

Арештуванням і ревізіям нема кінця. З ріжних кінців краю приходять відомости, що поліція ночами нападає на приватні помешкання, переводить цілими годинами ревізії, а вкінці арештує мешканців, щоби по якімсь часі їх випустити як невинних. В той спосіб хочеться застрашити населення, щоби взагалі не брало участи в громадському житті. Ось останні случаї: В Монастириськах дня 21. травня перевела поліція ревізію в канцелярії і в приватному помешканні адвоката В. Банда. Ревізія тревала від 10 год. рано до 5 попол. По ревізії забрано його на постерунок і відставлено в ночи до вязниці в Станиславові, де він сидить і досі.

Проти о. Михайла Кушкевича, пароха в Янові, ведено слідство за виголошену ним проповідь з приводу роковин листопадових подій. Підчас переслухання його у Львові в Бриґідках слідчий судця зарядив з місця арештування о. Кушкевича.

Дня 25. травня переводила поліція поновну ревізію в Бережанах. Переведено ревізію в домівці Т-ва „Пласт", позабирано старі книги й друки, а відтак переведено ревізії в приватних помешканнях у В. Заворотяка, А. Бемкової, О. Бородайка, Старухів, Єлюкової, М. і О. Ставничих, В. Рижевськоого і в канцелярії д-ра В. Бемка.

У Львові дня 22. травня перевела гурма поліцаїв і шпигів ревізію в будинку, де міститься кооператива „Рідний Дім", „Робітничий Театр", „Наша Культура" і Т-во зльокавтованих службовців. Переведено особисту ревізію у всіх там присутніх членів згаданих товариств.

Дня 22. травня заарештувала поліція в Косові люстратора повітового союза кооператив, Івана Прокопова. Причина арештування невідома. Побачення з ним поліція не дозволяє.

В Самборі заарештовано учеників ґімназийних, і то на день перед матурою. Як виявилося, арештування наступило тому, що „Пласт", до якого вони належали, не хотів піддатися під команду польського „Гуфца". Тоді поведено проти нього слідство, як проти тайного незаконного товариства, в результаті чого державна прокуратура в Самборі веде судово-карне дохолження проти 32 учеників, яким заборонено ходити дальше до шкіл.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1930.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми пирступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде о стільки дорожше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитись в редакції по день 30. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1930 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре оповані.

Всі письма належить адресувати:

**„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.**

Хто винен — Іван винен.

В одного пана служив дуже нездарний слуга Іван. Він все щось розібє, щось зіпсує, всюди натворить якогось лиха. Так, що вкінці все, що ставалося в хаті, звалювали на нього, байдуже, чи то він справді винен, чи ні. Аж раз трафилося, що пані привела на світ дитину і при тім тяжко занедужала. Коли про це довідався сердега Іван, схопився за голову і зі страху закричав:

— Ото мені бідному свіжий клопіт на голову. Тепер напевно всі знов скажуть, що всьому винен я.

В. Кедровський.

1919 РІК

(8)

III.

Виїзд на Фастів. Мотовилівський бій. Смерть Ф. Черника. Переїзд Директорії на Фастів. Організація штабу републиканської армії. Оголошення загальної мобілізації. Облога Київа. Повстання на місцях. Потяг з „гетьманськими міністрами". Переїзд штабу на стацію Чорнорудку. Моя хвороба. У винницькій лікарні.

Як я вже сказав раніше, увесь день 15 та 16 листопада пройшов у пильній підготовці до повстання. В ті дні були пороблені перші кроки, щоби забезпечити собі запілля й базу в Білій Церкві, коли Січові Стрільці перейдуть до операцій проти Київа. Тоді головний наш штаб мав розташуватися у Фастові, а Біла Церква мусіла стати базою постачання людьми та боєвими припасами дієвої армії. Для цього Січові Стрільці виділили спеціяльну невеличку кадру під командою сотника Домарацького, яка мала приймати всіх незорганізованих повстанців, формувати з них правильні військові відділи, одягати, узброювати їх та висилати на поповнення Січових Стрільців, а згодом і до инших військових частин. Стрільці мали підчас бойових операцій розвернутися в стрілецьку дивізію.

Забезпечення Білої Церкви, як нашої бази, мало йти по двом напрямкам. Перше треба було захопити місто з рук гетьманської влади, а друге добитися того, щоби німецька залога трималася невтрально й передала нам гетьманські військові склади, які вона охороняла. В цьому напрямкови й велися переговори з представниками німецької військової ради з Білої Церкви, а пізнійше, коли приїхали представники від київської головної салдатської ради, то тоді вже говорили про загальний невтралітет німецької армії на всій Україні.

Зполудня 15. листопада почалися наші переговори з білоцерківською німецькою жовнірською владою. Початкові переговори вів хорунжий Січових Стрільців Чорній, а потім був з ним сотник Сушко. Лише, коли була досягнута згода Німців на їх невралітет, до жовнірської ради була вислана вже більш офіційна делеґація в складі д-ра Назарука, сотника Сушка та Кучабського.

Переговори з Німцями тягнулися довго й шли важко, бо Німці увесь час вимагали ґарантій, що українські повстанці не будуть зачіпати їх. Вони хотіли, щоб Українці склали офіціяльну письменну заяву, що будуть триматися невтрально до них, але самі Німці ухилялися підписати відповідний протокол, що зобовязував би обидві сторони.

Видно було, що Німці не хотіли нічим звязувати себе у відношенню до нас, але натомісць хотілиб цілковито забезпечити собі спокій. Пізної ночі перервалися наші переговори з Німцями на тім, що Німці затримають невралітет, коли Січові Стрільці їх не зачеплять. Разом з тим нам стало відомо, що білоцерківська жовнірська рада веде переговори з київською радою, жадаючи від неї інструкцій. Але з Київа також довго не було дефінітивних відомостей, очевидно й там Німці не знали, яке становище заняти супроти нас. Як пізнійше ми довідалися, там ішла також велика боротьба між сторонниками підтримки гетьманського уряду й сторонниками невтралітету.

Але нам не можна було гаяти часу. Хоч як непевне було становище до нас Німців, всеж його нарешті можна було зясувати лише нашою активною акцією супроти гетьманської влади, бо колиб Німці побачили серед нас непевність, або нашу слабість, то напевно вони для „святого спокою" зліквідувалиб всі наші повстанські сили. Лише активною акцією й рішучістю ми могли добитися дійсного невтралітету Німців. З другої сторони до нас доходили відомости з Київа, що гетьмансько-московське командування готує до негайної висилки проти нас значні військові сили, які моглиб нас задушити в білоцерківському мішку. Ми знали, що наша сила лежить не в припасах, не в тій тисячі відважних бойців Січових Стрільців, які вже давно готові до смерти, але в тому кольосальному запасі вибухового повстанського матеріялу, що таївся в глибинах широких мас українського народу. Нам треба було встигнути, поки нас не зліквідовано, запалити іскру повстання, що привелаб до вибуху на всіх просторах України. Лише тоді, навіть програвши тут в Білій Церкві, решки нас, що вирвалисяб з гетьмансько-московських кліщів, змоглиб з інших осередків України провадити повстанську боротьбу.

Тому ми не гаяли часу й не вичікували закінчення переговорів з Німцями, а тому вже над вечір 16 листопада досить легко захопили у свої руки Білу Церкву: Недовга бійка з гетьманською державною вартою першої Сотні СС скінчилася нашою перемогою. Як тільки стало відомо, що Стрільці перемагають в Білій Церкві, негайно почалися вантаження другої сотні під командою сотника Ф. Черника для виправки її на стацію Фастів, яку ми повинні були захопити як найскорше, бо то був важний залізничий стратеґічний пункт.

Негайно за відходом цієї сотні на Фастів почали влаштовуватися до вагонів: Штаб Січових Стрільців, Директорія й всі инші військові та цивільні, що все прибували поодинці до Білої Церкви, щоби взяти участь в повстанню. Десь пізно в ночі, коли вже стало відомо, що також і Фастів у руках стрільців, цей потяг уже готовий був відходити. Але тут наспіли делеґати з Київа від головної німецької жовнірської ради для переговорів.

Ця делеґація зявилася у вагоні повстанського штабу й відразу почала вимагати, щоби повстання було здержане, поки німецькі війська не випровадяться з України. Хоч Німці досить таки рішуче цього домагалися й здавалося з початку, що зовсім не хотіли уступати, всеж таки з ними велися довгі розмови. На їх категоричне домагання здержати повстання, наш штаб відповів не менше енергійно що повстання вже почалося й годі тепер його спиняти. Німці були поставлені перед довершеним фактом.

Українці запропонували їм для уникнення непорозумінь і щоб ми могли дати відповідні накази своїм військам та повстанцям про затримання Німцями невтралітету, уложити й підписати відповідну умову. Делеґація нарешті згодилася зайти до бараків, де між нею та Винниченком, Петлюрою і Назаруком розпочалися довгі й гарячі дебати. Разом з делеґацією з головної жовнірської ради були також представники й від білоцерківської ради.

Десь ранком, перед четвертою годиною, нарешті обома сторонами була підписана умова про обопільний невтралітет Українців та Німців. Але пізнійше київська рада цього протоколу не признала й нам довелося битися з Німцями, що порушували свій невтралітет.

* * *

Виряджаючи на Фастів перший свій ешалон, всі добре розуміли, що від його вдачі залежить доля нашого повстання. Це знали не лише старшини, але й кожен окремий стрілець, що був у Білій Церкві. Тому всі були дуже уважні до приготовання, обдивляли все пильно та нарихтовували. Кожен патрон, кожен винтик крісів та скорострілів перевірявся не раз, щоби бути певними, що вся зброя знаходиться в повному порядку. При нашій обмалі людей, при обмеженій скількости узброєння, кожна куля вартувала цілого гарматного стрілу.

До цього першого ешалону були вибрані кращі стрільці, в більшости вимуштрувані самим Ф. Черником. Кожен з них вартував десяток звичайних жовнірів гарної армії, що зрештою вони доказали в близьких боях. Підчас приготовання не було звичайної в таких випадках метушні, не було крику, гамору, а все робилося спокійно, уважно, з повним розумінням ваги завдання та відповідальности грізного моменту. Здавалося, що кожен з них вже давно помирився з гадкою, що тепер прийшов час положити свою голову за свою рідну батьківщину. Здавалося, що між ними панував той особливий спокій, який панував, як історія нам переказує, серед християн перших віків, приговорених до розірвання львами в римськім театрі.

Як ті мученики за християнську ідею безстрашно чекали своєї смерти, так і ці борці за свою національно-державну ідею безстрашно йшли на смерть. Ріжниця була лише в тому, що ті готувалися покірно вмерти з честю, а ці готувалися до боротьби, що вкриє імена їх славою героїв — усе одно, чи вони будуть переможені, чи переможуть. Над усім панувала фанатична віра в перемогу й та віра збільшувала в стократ сили кожного стрільця. Кожен з них знав, що хоч сам загине, то другі, що підуть на поклик його крови, переможуть.

Ось такий настрій панував серед всіх, що в Білій Церкві так сміло й відважно стали до нерівної боротьби, щоби хоч своєю смертю врятувати ідею української держави, врятувати честь українського імени, так густо забарвленого кровю невинного селянства та українського робітництва, якою гетьмансько-московські опричники залили всі закутинки української землі. Кожен знав, що люди смертні, а чисті й святі ідеї — безсмертні. Отож кожен уважав своїм обовязком обмити ідею української державности від бруду гетьмансько-московської кривавої провокації, щоби по нашій смерти ця свята ідея жила приваблюючою очищеною кровю, поки не перетвориться в реальний факт Самостійної й Соборної Української Держави.

Це був той товчок, що двигав усіх, починаючи від голови Директорії й до останнього стрільця, на подвиг, на жертву. Для більшости стрілецтва він залишився й до цього часу тим самим двигуном, але не можна сказати цього про всіх тих, що були поставлені на чоло проводу тої боротьби. Хто не пролив своєї власної крови, той не знає ціни крови поляглих героїв. Хто не був у лавах конаючих борців, що вмираючи благословляли той час, коли вони впали жертвою за свою ідею, за свою батьківщину, той скоро забуває те, в чому сам був учасником, за що сам кликав боротися. Цих імен з нашої визвольної боротьби не хочу тут називати, щоби ними не плюгавити памяти загинувших борців.

Тихо вирушив із Білої Церкви ешалон під командою сотника Ф. Черника. Не великої сили був цей перший ударний військовий відділ, цей авангард української повстанської армії. В ньому не було й двох соток всіх людей, правда, добре узброєних з ручними гранатами при собі. В ешалоні було кілька скорострілів та дві гармати, що стояли в „соломяному панцирнику". Кажу „соломяний панцирник", бо інакше не можна назвати звичайний деревляний товаровий вагон з вирізаною діркою для гармати в стіні. З середини стіни були обкладені здається мішками з піском, я тоді добре не придивився, що не могло забезпечити гарматчиків від ворожого гарматного вогню.

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929, включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(8)

ЗВІТ ГОЛ. РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА.

ЗА ЧАС ВІД 1-го СІЧНЯ 1925 Р. ДО 31-го ГРУДНЯ 1928 Р.

Назва стейту, місцевости і відділу:	Жінок	Мущин	Разом	Дітий	Разом жінок, мущин і дітий
Майнерсвіл, Па. Бр. св. О. Николая, від. 78	8	68	76	9	85
„ „ Товариство ім. Богд. Хмельницького, від. 265	6	16	22	9	31
Маскав, Па. Братство св. Михаїла, від. 348	2	6	8	—	8
Монессен, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 338	52	79	129	105	234
МекАду, Па. Братство Сошествія св. Духа, від. 7	39	82	121	110	231
„ „ Сестрицтво св. Ольги, від. 186	31	5	36	—	36
МекКіспорт, Па. Товариство Запорожська Січ, від. 132	18	58	76	80	156
МекКіс Ракс, Па. Братство св. Володимира, від. 91	48	92	140	104	244
Мейфілд, Па. Братство св. Василія, від. 185	17	29	46	15	61
Мавнт Кармел, Па. Братство св. Димитрія, від. 2	35	67	102	77	179
Нантікок, Па. Товариство Вільна Україна, від. 319	—	15	15	—	15
Найставн, Па. Братство св. Володимира, від. 105	25	73	98	43	141
Назарет, Па. Братство св. Димитрія, від. 95	7	27	34	20	54
Несквегонінг, Па. Братство св. Михаїла, від. 231	9	25	34	35	69
Нортгемптон, Па. Товариство Укр. Січові Стрільці, від. 44	34	59	93	90	183
„ „ Сестрицтво св. Ольги, від. 318	50	23	73	28	101
Нортумбірленд, Па. Братство св. Михаїла, від. 357	10	16	26	17	43
Норвіч, Па. Братство св. Стефана, від. 199	1	5	6	—	6
Ню Александрія, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 82	10	23	33	24	57
Ню Кенсінгтон, Па. Братство св. Михаїла, від. 296	28	86	114	53	167
Ню Кесл, Па. Товариство ім. Івана Франка, від. 74	7	25	32	8	40
Олифант, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 86	24	73	97	32	129
Палмертон, Па. Братство св. О. Николая, від. 369	33	53	86	100	186
Пітсбург, Па. Товариство ім. Івана Франка, від. 53	11	19	30	29	59
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 96	33	61	94	60	154
„ „ Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 118	5	31	36	14	50
„ „ Братство Пресв. Богородиці, від. 258	4	16	20	22	42
„ „ Товариство Рогатинщина, від. 396	14	31	45	53	98
Плейнс, Па. Братство св. Андрея, від. 48	8	17	25	—	25
Реймі, Па. Братство св. Івана Хрестителя, від. 227	13	23	36	18	54
Ранкін, Па. Братство св. Григорія, від. 24	23	43	66	74	140
Рон, Па. Братство Преобр. Господнього, від. 29	23	74	97	82	179
Савт Бетлеєм, Па. Братство св. Димитрія, від. 288	39	75	114	114	228
Сейр, Па. Товариство Вільні Козаки, від. 236	25	37	62	13	75
Сейнт Клейр, Па. Братство Пр. Богородиці, від. 9	21	53	74	106	180
„ „ „ Братство св. Кирила і Методія, від. 31	38	50	88	95	183
„ „ „ Сестрицтво св. Анни, від. 228	34	4	38	22	60
Сімпсон, Па. Братство св. Василія, від. 43	11	21	32	26	58
Скрентон, Па. Братство Пресв. Богородиці, від. 123	20	43	63	46	109
„ „ Братство св. Михаїла, від. 159	15	24	39	38	77
„ „ Братство св. Володимира, від. 162	6	19	25	19	44
„ „ Товариство Вільна Україна, від. 176	8	16	24	15	39
„ „ Братство св. Евхаристії, від. 208	9	9	18	8	26
„ „ Братство св. Василія, від. 229	45	81	126	67	193
„ „ Товариство Над Збручом, від. 280	18	38	56	—	56
Сликвіл, Па. Братство св. Івана Хрестителя, від. 126	6	32	38	10	48
Смок Рон, Па. Братство св. Юрія, від. 135	27	49	76	28	104
„ „ „ Братство св. Воскрес. Христового, від. 226	4	8	12	11	23
Сайксвіл, Па. Товариство Запорожська Січ, від. 401	5	11	16	17	33
Шамокін, Па. Братство св. Андрея, від. 1	57	140	197	113	310
Шенандоа, Па. Братство св. Володимира, від. 98	19	60	79	35	144
Тейлор, Па. Братство св. О. Николая, від. 114	14	20	34	30	64
„ „ Товариство Вільна Україна, від. 187	7	20	27	—	27
„ „ Братство св. О. Николая, від. 193	32	53	85	36	121
„ „ Братство св. Василія, від. 380	5	4	9	18	27
Тайтусвіл, Па. Товариство Івана Франка, від. 72	19	19	38	37	75
Ятесборо, Па. Братство св. Михаїла, від. 51	10	17	27	7	34
Вандергріфт, Па. Братство св. Петра і Павла, від. 110	6	12	18	4	22
Вен Вургіс, Па. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 240	3	5	8	—	8
Вест Бервік, Па. Товариство ім. Мих. Грушевського, від. 164	13	35	48	34	82
Вест Нютон, Па. Братство св. О. Николая, від. 255	19	33	52	7	59
Вілкс Бери, Па. Братство св. О. Николая, від. 99	35	58	93	94	187
„ „ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 223	30	67	97	98	195
„ „ „ Братство св. Василія, від. 278	9	20	29	38	67
Вудлавн, Па. Братство св. О. Николая, від. 120	36	52	88	80	168
СТЕЙТ РОВД АЙЛЕНД:					
Централ Фолс, Р. Ай. Товариство ім. Івана Франка, від. 93	12	21	33	16	49
Кромптон, Р. Ай. Товариство Запорожська Січ, від. 246	5	17	22	18	40
Менвіл, Р. Ай. Тов. ім. Михайла Драгоманова, від. 181	29	52	81	63	144
Правіденс, Р. Ай. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 73	17	42	59	27	86
„ „ Товариство Любов, від. 177	28	26	54	26	80
Вунсакет, Р. Ай. Товариство Запорожська Січ, від. 206	75	120	195	181	376
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 241	19	27	46	31	77
„ „ **Товариство Мир, від. 368**	6	9	15	7	22
СТЕЙТ ВАЙОМІНҐ:					
Соблет, Вайомінґ. Братство св. Петра і Павла, від. 392	—	8	8	—	8
СТЕЙТ ВІСКАНСИН:					
Мілвокі, Віс. Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 47	5	11	16	11	27
„ „ Товариство ім. Івана Франка, від. 103	5	29	34	14	48
Рейсін, Віс. Товариство ім. Михайла Грушевського, від. 158	3	5	8	5	13
Торп, Віс. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 376	3	6	9	—	9
СТЕЙТ ВЕСТ ВІРДЖІНІЯ:					
Бенвуд, В. Ва. Братство св. Йосифа, від. 157	5	18	23	6	29
Кемптон, В. Ва. Братство св. Юрія, від. 153	4	6	10	14	20
Скарбро, В. Ва. Братство св. Петра і Павла, від. 180	—	4	4	—	4
Тамс, В. Ва. Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 26	2	16	18	8	26
Віллінґ, В. Ва. Сестрицтво Неуст. Пом. Пр. Д. Марії, від. 212	25	—	25	8	33
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 56	19	48	67	80	147

Зладжена табеля викавує, котрі відділи провадять в себе молодечі департаменти. Там, де нема виказаного числа дітий, там нема молодечого департаменту при відділі. Тут в виду сего вистарчить сказати, що на 390 відділів, 326 відділів провадить діловодство з дітьми, яке то діловодство ведеться по такій самій системі, як і з старшими членами, тільки осібно.

ВІДДІЛИ РОЗВЯЗАНІ:

В. 204. Тов. Івана Франка в Сейнт Майкел, Па. Число того відділу отримав новий відділ в Ню Йорку, Н. Й.

В. 257. Тов. Стефана Федака в Норт Танаванда, Н. Й. Число того відділу дісталося новому відділови в Джерзи Сити, Н. Дж.

В. 313. Тов. Самопоміч в Савт Сейнт Пол, Мінн. Число досі не заняте.

В. 337. Тов. Український Сокіл в Вунсакет, Р. Ай. Се число має тепер новий відділ в Болтімор, Меріленд.

В. 346. Тов. Запорожська Січ в Сейнт Клер, Па. На то місце тепер істнує новий відділ в Філаделфії, Па.

В. 356. Бр. св. Петра і Павла в Гонтінгтон, Інд. Під тим числом тепер істнує новий відділ в Філаделфії, Па.

В. 402. Бр. Пресв. Богородиці в Кейто, Па. Число досі не заняте.

ВІДДІЛИ, ЯКІ ПЕРЕСТАЛИ ІСТНУВАТИ ЧЕРЕЗ ЗЛУКУ З ІНШИМИ ВІДДІЛАМИ:

В. 143. Тов. Вільні Козаки в Ню Йорку, Н. Й. Злучився з відділом 172 і під числом 361-шим дальше істнує в Ню Йорку, Н. Й. На місце того відділу істнує тепер новий відділ в Грейт Медовз, Н.Дж.

В. 172. Тов. Вільність в Америці в Ню Йорку, Н. Й. Злучився з відділом 143 і під числом 361-шим дальше істнує в Ню Йорку, Н. Й. На місце того відділу істнує тепер новий відділ у Винанни, Н. Дж.

В. 173. Сестр. св. Ольги в Клівленд, О. Злучився з відділом 334, а на його місце істнує тепер новий відділ в Вілмінгтон, Дел.

В. 358. Сестр. Пресв. Діви Марії в Сліквіл, Па. Злучився з відділом 126, а на його місце істнує тепер новий відділ в Клівленд, О.

ВІДДІЛИ ЯКІ ЗМІНИЛИ НАЗВУ:

В. 13. Бр. св. О. Николая, в Вотервліт, Н. Й., змінило назву на Тов. ім. Богдана Хмельницького.

В. 52. Бр. св. Івана Хрестителя, в Голійок, Месс., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

В. 54. Тов. Укр. Політичний Клюб, в Джерзи Сити, Н. Дж., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

В. 77. Тов. св. Стефана, в Йорквіл, О., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

В. 97. Бр. св. Івана Хрестителя, в Пасейк, Н.Дж., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

Р. 181. Бр. св. Стефана, в Менвіл, Р. Ай., змінило назву на Тов. ім. Михайла Драгоманова.

В. 241. Бр. Український Сокіл, в Вунсакет, Р. Ай., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

В. 299. Тов. ім. о. Н. Стефановича, в Бофало, Н. Й., змінило назву на Тов. ім. Івана Франка.

Р У Х Ч Л Е Н І В:

Річні викази руху членів за 1925, 1926, 1927 і 1928р.

	ПОВНОЛІТНІ:						МАЛОЛІТНІ:					
Рік	Число членів з попередного року	Принято нових членів	Принято наново, з інших відділів і кляс	Суспендовано, відішли до інших відділів і кляс	Померло	Остало	Число членів з попередного року	Принято нових членів	Принято наново і з інших відділів	Суспендовано, відійшли до інших відділів і кляс	Померло	Остало
1925	17,011	2,074	1,272	2,017	145	18,195	9,610	1,610	705	1,128	30	10,667
1926	18,195	1,880	1,884	1,986	141	19,332	10,667	1,690	610	1,219	34	11,714
1927	19,332	1,560	1,218	1,971	177	19,962	11,714	1,352	605	1,292	33	12,346
1928	19,962	1,342	1,292	2,016	199	20,381	12,346	1,310	608	1,263	30	12,971
Разом	.....	6,856	5,166	7,990	662	.....	.....	5,962	2,528	4,902	127	.....

ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ ПІСЛЯ КЛЯС.

В клясі	Членів з початком 1925 р.	Членів прибуло за чотири роки	Членів з кінцем 1928 р.
Д. на $ 100	14	—	13
А. на $ 250	370	29	399
А.А. на $ 500	5,260	535	5,795
Б. на $ 750	797	89	886
С. на $1000	10,371	2,293	12,664
В.В. на $1500	174	95	269
С.С. на $2500	25	57	82
О- 500 на $ 500	—	39	39
О-1000 на $1000	—	33	33
О-1500 на $1500	—	2	2
О-2000 на $2000	—	1	1
О-2500 на $2500	—	—	—
О-3000 на $3000	—	—	—
Р- 500 на $ 500	—	38	38
Р-1000 на $1000	—	52	52
Р-1500 на $1500	—	—	—
Р 2000 на $2000	—	2	2
Р-2500 на $2500	—	—	—
Р-3000 на $3000	—	—	—
Е- 500 на $ 500	—	47	47
Е-1000 на $1000	—	54	54
Е-1500 на $1500	—	3	3
Е-2000 на $2000	—	2	2
Е-2500 на $2500	—	—	—
Е-3000 на $3000	—	—	—
Разом	17,011	3,370	20,381

ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ ПІСЛЯ СТЕЙТІВ І ЇХ СУМА ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

Каліфорнія	членів	8	$	8,750
Коннектікут	„	750	$	620,000
Келівейр	„	174	$	129,500
Ілиной	„	1,223	$	946,600
Індіяна	„	99	$	91,000
Канзас	„	35	$	26,500
Мериленд	„	200	$	190,500
Масичюситз	„	237	$	157,250
Мішиген	„	623	$	524,850
Міннесота	„	198	$	152,250
Мизурі	„	185	$	160,750
Ню Гемшір	„	19	$	18,500
Ню Джерзи	„	3,087	$	2,511,450
Ню Йорк	„	3,563	$	2,779,300
Огайо	„	1,743	$	1,507,750
Онтаріо	„	11	$	6,750
Орегон	„	12	$	7,250
Пенсилвенія	„	7,485	$	6,676,050
Ровд Айленд	„	507	$	423,100
Вайомінґ	„	10	$	9,750
Вісканспн	„	68	$	51,750
Вест Вірджінія	„	144	$	118,500
Разом членів		20,381	$	17,113,100

ЗАГАЛЬНИЙ РУХ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА ЧОТИРИ РОКИ:

ЗІСТАВЛЕННЄ:	(приход)	
Принято нових повнолітних	6,856	
Принято нових членів	5,962	12,818
Принято наново повнолітних	5,166	
Принято наново дітий	2,528	7,694
Разом прибуло		20,512
	(розхід)	
Суспендовані ін. повнолітних	7,990	
Суспендовані і ін. дітий	4,902	12,892
Померло повнолітних	662	
Померло дітий	127	789
Разом відпало		13,681

ЗАГАЛЬНЕ ЗАМКНЕННЄ:

З початком 1925 р. в У. Н. Союзі було:		
повнолітних членів	17,011	
молодечого департаменту	9,510	26,521
В роках 1925, 1926, 1927 і 1928:		
прибуло повнолітних	12,818	
прибуло дітий	7,694	20,512
Разом		47,033
В роках 1925, 1926, 1927 і 1928:		
відпало повнолітних	12,892	
відпало дітий	789	13,681
Розхід від приходу		[illegible]
В тім обезпечених повнолітних		20,381
обезпечених дітий		12,971
Разом всіх обезпечених в У. Н. Союзі		33,352

ВІК ВСІХ ОБЕЗПЕЧЕНИХ В У. Н. СОЮЗІ З КІНЦЕМ 1928 Р. І ЇХ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

М а л о л і т н і:

Вік:	Членів:	Сума обезпечення:
2	203	$ 5,754.00
3	321	12,021.00
4	480	23,724.00
5	650	32,428.00
6	702	69,105.00
7	831	97,648.00
8	779	109,808.00
9	1,031	173,280.00
10	953	198,997.00
11	937	243,508.00
12	1,167	359,790.00
13	1,079	373,252.00
14	971	335,542.00
15	888	306,182.00
16	787	312,652.00
17	610	241,780.00
18	582	230,798.00
Разом	12,971	3,126,269.00

П о в н о л і т н і:

Вік:	Членів:	Сума обезпечення:
16	2	$ 1,500
17	26	26,000
18	81	76.500
29	205	200,500
20	243	235,500
21	248	242,500
22	190	185.500
23	169	158,250
24	165	159,250
25	159	160,500
26	166	154,100
27	155	141,500
28	161	143,500
29	228	197.500
30	337	283,750
31	513	425,000
32	745	624,250
33	847	723,000
34	1,024	843,550
35	1,131	950,250
36	1,074	911,100
37	1,048	890,100
38	1,005	844,250
39	1,026	862,000
40	1,026	871,250
41	1,096	928,350
42	960	798,500
43	809	684,500
44	776	635,100
45	723	599,100
46	644	521,350
47	522	421,250
48	514	416,250
49	387	294,250
50	349	262,350
51	275	206,750
52	242	181,250
53	223	162,500
54	184	134,750
55	136	100,250
56	123	89,750
57	89	71,750
58	74	61,850
59	56	43,250
60	57	48,000
61	46	37,250
62	36	31,850
63	19	18,250
64	14	12,000
65	8	8,000
66	7	7,000
67	12	12,000
68	4	4,000
69	8	8,000
70	8	7,000
71	2	1,500
72	3	3,000
73	—	—
74	—	—
75	1	1,000
Разом	20,381	$17,113,050

ТЕПЕРІШНІ ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА ПІСЛЯ РОКУ ВСТУПУ:

Члени з обдовженнем (лінами):

Рік вступу:	Членів:	Сума обезпечення:
1894	6	$ 6,000
1895	1	1,000
1896	6	6,000
1897	1	1,000
1898	6	6,000
1899	5	5,000
1900	4	4,000
1901	10	10,000
1902	17	16,500
1903	20	20,000
1904	15	15,000
1905	27	27,000
1906	17	16,500
1907	34	34,000
1908	34	33,500
1909	51	40,500
1910	39	37,500
1911	55	50,500
1912	28	27,000
1913	24	23,500
1914	16	[illegible]
Члени, котрі лінів не брали і вступивші нові:		
1915	2,927	2,499,500
1916	996	717,750
1917	696	649,000
1918	1,218	[illegible]
1919	958	822,350
1920	785	695,700
1921	746	651,100
1922	1,099	930,950
1923	2,255	1,892,250
1924	2,206	1,791,200
1925	1,624	1,306,600
1926	1,643	1,430,100
1927	1,455	1,234,550
1928	1,357	1,147,250

М а л о л і т н і:

З перед реформи і нові:

Рік	Членів	Сума обезпечення
1921	3,282	1,101,746
1922	841	211,862
1923	1,380	347,578
1924	1,799	415,216
1925	1,690	387,544
1926	1,160	211,919
1927	961	173,318
1928	969	157,706

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Дітий	12,971	на	$ 3,126,269
Членів	20,381	на	17,113,050
Усіх	33,352	на	$20,239,319

(Дальше буде)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що піврічні збори Відділу відбудуться в четвер, 4-го липня ц. р., в годині 18-ій вечером, в гали Укр. Правосл. Громади, 334 Іст 14 вул. На ті збори мають явитися всі члени Відділу. Неявившийся член на зборах без достаточного оправдання буде потягнений до відвічальности по думці статута. Пригадується всім членам, що наш Відділ бере активну участь в Боєвім пікніку, котрий відбудеться 7. липня в Клінтон парку, в Меспет, з котрого чистий прихід буде висланий на Боєвий Фонд. Всі члени Відділу вільні від занять є обовязані явитися на тім пікніку, а тікети на пікнік одержать на зборах. — М. Близнак, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 117, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 6. липня, в годині 8-мій вечером, в гали Укр. Роб. Дому, 15 Іст 3-та ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо будуть важні справи до полагодження. — С. Кунмасекр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Отсим повідомляється усіх членів і членкинь Тов. Вільні Козаки, від. 116, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 7-го липня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 839 South Broad. Контрольна комісія має здати справозданне за пів року. Добро нашого відділу вимагає, щоби на мітінґу не бракувало ні одного члена ні членкині. На мітінґу будемо приймати нових членів без оплати вступного. Тож користайте з нагоди. На тім мітінґу будуть важні справи до полагодження, котрих не мож було полагодити з меншим числом членів. Контрольна комісія і всі урядники товариства мають явитися в суботу, 6-го липня, в годині 6-ій вечером, в гали мітінґовій. Довгуючі члени нехай заплатять свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Олекса Петришин, пр.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

Між дітьми.

— Знаєш, Петре, я бачив коло ліса осла, але такого великого як ваш вуйко.

— О, то вже неправда, Михасю. Такого великого осла як наш вуйко нема на цілім світі.

Вона: Ти обманець! Ти не додержав обітниці!

Він: Не журися, мила. Я тобі зроблю другу.

Брехуни.

В однім товаристві хвалився раз якийсь панок, що нібито він бачив такого великого пса як теля.

А на те сказав інший панок: Овва! то ще нічого! Я раз бачив такого великого пса, що як він гавкав спереду, то ззаду навіть не було чути.

ВАЖНЕ ДЛЯ П. Т. УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ!

Кождий учитель Рідної Школи повинен інтересуватися і студіювати методику української мови, а свое знання використувати при навчанню того предмету в школі.

Поручаємо П. Т. Учителям отсі нові підручники методичні:

1) **Методика Стилю:** Б. Заклинського для всіх шкіл з додатком практичних задач (Митодика письменних виробів), обем книжки 12 аркушів друку. Ціна ...... 75 ц.

Повнсші книжки можна замовляти у Свободі:

"SVOBODA"

81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ДЕЛЕҐАТІВ, А ГОЛОВНО СЕҐІНАВСЬКОГО.

Дня 8. червня с. р. була поміщена допись Івана Говенчука про сеґінавського делеґата. Цілий зміст в дописі є провокаційний. Клопіт у відділ роблять не делеґати, а пару членів, що поприїздили з инших місцевостей з других відділів і роблять роздор відділови. Покищо я їх імен не згадую, але як треба буде, то се зроблю. Щодо заховання делеґата нашого відділу по повороті з 17 конвенції, то треба сказати, що він здав свій звіт дня 16. червня, та що всі члени, присутні на мітінґу, були задоволені. Непорозумінь із бувщим делеґатом з нашого відділу, про які пишеться в дописи, не було.

Александер Варян,
секр. 309 від. УНС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШКОЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТАНКУ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА В ПЕНСИЛЬВЕНІЇ.

Артист-балетмайстер Василь Авраменко, закінчивши свої прекрасні виступи з українським танком в Ню Йорку та околицях, відкриває тепер літні курси школи українського танку в стейті Пенсильвенія.

З цією метою він уже післав своїх помічників в околиці, де живе українське населення: учителя Івана Пігуляка та інструктора Івана Заболоцького в Шамокін та Скрентон. Незабаром виїздить туди й сам артист В. Авраменко і дасть ряд інформаційних лекцій про відродження українського танку.

Сей крок робить Авраменко на домагання українських кольоній з Пенсильвенії, які ставляться з великою симпатією до справи українського танку й обіцюють підтримати працю В. Авраменка, таку цінну для виховання нашої молоді й для піднесення українського імени в очах своїх і перед иншими народами.

З осени В. Авраменко думає широко розпочати працю на полі українського танку й відкрити в Ню Йорку й инших великих містах Америки систематичні курси українського національного танкового мистецтва, щоби підготовити достойно своїх учнів для завоювання нашим танком першоклясної американської сцени.

З ЖИТТЯ В РОГАТИНЩИНІ.

До Українських Запомогових Комітетів в Америці.

Дорогі Родимці! — Лист Ваш ми отримали. Лист сей дуже нас втішив, і ми здаємо Вам звіт з положення наших справ в Рогатинщині:

1) Передовсім щодо Народного Дому, — то в р. 1922. основано в Рогатині Комітет будови Нар. Дому ім. Тараса Шевченка в Рагатині. Сей Комітет купив за 2,700 долярів відповідну площу положену на північнім кінци ринку при улиці, що виходить з ринку до подвіря. До купна площі поміг нам Комітет Рогатинців в Честер квотою 700 долярів, а суму 2,000 долярів ми позичили на ту ціль в о. шамб. Стефана Городецького з Вербиловець. Крім цього дістали ми на будову Нар. Дому з Америки ще такі жертви: Комітет в Нюарку 100 долярів, Комітет в Гемтремк 25 долярів. Перед купном площі отримав Комітет з Рачестер листа, що допомоговий Комітет в Рачестер прийде Комітетови в Рогатині всіми способами в поміч в справі будови Нар. Дому, і що займеться збиранням жертв у такім розмірі, щоби вистарчили на будову Нар. Дому. Опираючись на тім приреченню, Комітет в Рогатині приступив до купна площі за позичені гроші. Свого припоручення однак Комітет в Рачестер не дотримав, — бо по короткім часі дійсно дуже живої діяльности заперестав дальшого збирання жертв і не дав про себе більше чути!

Міжтим у повіті не вдалось до тепер зарядити збірки жертв в таких розмірах, щоби можна було думати про будову Нар. Дому місцевими фондами, бо кождого року випадають якісь надзвичайні випадки, котрі місцеве українське населення позбавляють можности жертвувати щонебудь на народні цілі: то неврожаї, то надмірні данини, то виливи вод і т. д., тим більше, що повіт утримує власними заходами укр. ґімназію в Рогатині і другі народні установи.

Супроти цього, що власними фондами не можна було приступити до будови, а треба було бодай часть площі конче забудувати, — то коли в р. 1926 Повітовий Союз Кооператив постановив приступити до будови дому для своїх кооперативно-торговельних цілий, та не мав відповідної площі, Комітет будови Нар. Дому відступив Пов. Союзови Кооператив в Рогатині наріжну часть площі, на 18 м. довгу а 11 м. широку, на котрій Пов. Союз Кооператив в 1927 р. вибудував гарний двоповерховий дім, в котрім помістив свої склади, свій склеп і канцелярії, а крім цього поміщено в тім домі за чиншом канцелярію Укр. Повіт. Каси, і канцелярію українського адвоката д-ра Гладкого та українського лікаря д-ра Галяревича.

Друга часть площі, довга на 27 м., а широка на 22 м., досі незабудована і могла би бути забудована тільки при визначній помочі наших земляків перебуваючих в Америці. Колиб наші земляки з Рогатинщини в Америці відповідно зорганізувалися, то ми переконані, що до 2—3 літ станувби в Рогатині величавий Нар. Дім. Однак мусілиби ту справу взяти собі до серця також Комітети допомоги Рогатинщині в Рачестер, Перт Амбой, Джемейці, Елизабетпорт, Ню Йорку і т. д.

II. Про Українську повітову Касу в Рогатині.

Перед війною в р. 1900 основано в Рогатині „Руску Касу", котра дуже гарно розвивалася, так що в р. 1911 могла вже купити більшу реальність, обнимаючу 1 морґ города і один одноповерховий дім, в котрім містився суд. На тій реальности побудовано два великі доми: один одно-поверховий а другий дво-поверховий і в тих домах поміщено приватну українську ґімназію в Рогатині, де вона й досі міститься. Оборотовий капітал Каси виносив в році 1914 около 600,000 корон себто около 120.000 долярів і така сума була Касою випозичена між селян рогатинського повіта, чим богато селян уратовано від лихви.

Прийшла однак війна зі своїми страшними наслідками. Одноповерховий дім, котрий було винаймлено на поміщенне суду, — російські війська спалили. Після упадку Австрії, коли Галичину заняла Польща, — загальний упадок вартости польського гроша спричинив те, що оборотовий капітал майже пропав. В 1922 р. змінено статут „Рускої Каси" і переіменовано її на „Українську Повітову Касу" в Рогатині. Нині має каса оборотового капіталу около 70,000 зол. На щастє оба доми, в котрих поміщена ґімназія, не знищені і вартість реальности представляє нині суму яких 60,000 долярів. Міжтим потреба кредиту в повіті є незвичайно велика. Селяни знищені війною, до відбудови своїх господарств не одержують від держави ніякої помочі, — отже мусять шукати кредитів і попадають знов у страшну лихву. При позичках у приватних осіб стопа процентова виносить 24 до 60%, — отже лихварський процент.

III. Про повітовий Союз Кооператив в Рогатині.

В маю 1922 р. основано в Рогатині Кооперативу „Народний Дім" а під її проводом почато основувати по наших селах рогатинського повіту сільські кооперативи. В осени 1924 було вже двацять кілька кооператив, котрі злучилися в повітовий Союз Кооператив в Рогатині. Союз і Кооперативи розвиваються гарно, — так що Союз тепер вже обєднує в рогатинськім судовім повіті 42 кооперативи, в бурштинськім судовім повіті 14 кооператив, а в перемишлянськім повіті 30 кооператив. Союз веде гуртівню мішаних товарів, чим впливає на усталенне цін тих товарів, бо жидівські покупці не можуть вже довільно змінювати цін; крім цього скуповує Союз безпосередно або через кооперативи збіже, яйця та взагалі сільсько-господарські продукти, — продає штучні навози, котрих збут і застосованне в повіті чимраз більше поширюються, а через те підноситься управа ріллі. Союз утримує двох сталих ревізорів кооператив, котрі переводять 2—3 рази до року ревізію діловодства в кождій кооперативі, а через те причиняються до усправлення діяльности кооператив, а в лютім 1928 Союз взяв на стало аґронома, котрий обїзджає села і уладжує виклади з обсягу сільсько-господарських наук та буде основувати досвідні поля, щоби в сей спосіб навчити селян поступової господарки рільної.

Однак у діяльности Союза дався відчувати той самий брак, що в діяльности Укр. Пов. Каси, а саме брак відповідних оборотових капіталів. Такі капітали можна зібрати тільки через вкладки-ощадности. Тимчасом в повіті нема у селян зайвих грошей, бо гріш, який селянин здобуде з господарки, іде на податки, купно поля або інвентаря господарського.

В тій справі моглиб нам помогти дуже богато наші земляки, перебуваючі в Америці. Неодин з них має поважніші суми, зложені на книжку в якімнебудь американськім банку. Чи не булоб доцільнійше, щоб вони свої ощадности, або бодай їх частину, складали в Укр. Пов. Касі в Рогатині або в Повіт. Союзі Кооператив в Рогатині. На випадок повороту до краю малиб вже на місци готовий гріш. Притім ми тут в краю моглиб їм заплатити більший процент, то є 8 до 10%, під той час, коли в Америці процент є значно низший. Ощадности чи то в Укр. Касі чи в Пов. Союзі Кооператив в Рогатині є цілком забезпечені маєтком тих установ, бо і Каса й Союз мають в Рогатині реальности великої вартости, а надто за зобовязання так каси як і Союза відповідають їх члени, — отже для вкладчиків не булоб найменшої небезпеки. Крім сего вкладки принималибся і звертались тільки в долярах, отже нема також небезпеки зменшення вартости гроша.

Просимо Вас отже, передайте отсей лист до відома нашим землякам, обговоріть порушені в нім гадки, — та може вийде з сего дійсна поміч для краю. Вступіть на ту дорогу, на яку ввійшли вже давно мазурські селяне з Західної Галичини, перебуваючі в Америці: вони своїми ощадностями заповнили „Каси Стефчика" в кождій своїй громаді; а при помочі тих гроший сунуть тепер на схід, та викуплюють двірські землі і парцелюють між себе, — а наш селянин на ту ціль не має звідки дістати помочі, бож власних банків, засібних в капітали нема, а чужі банки не дають кредитів нашим селянам, — і так наші селяне з сумом дивляться на се, що земля, котраб їм належалася, переходить в чужі руки.

Шлем Вам щирі поздоровлення.

За Комітет будови Народнього Дому в Рогатині:

Петро Когут, Степан Кузик, посол до Сойму і директор Повітового Союзу Кооператив; **Ілько Наконечний, Д-р Г. Дрогомирецький, Микола Угрин Безгрішний.**

За Українську Повітову Касу в Рогатині:

Григорій Павлів, Михайло Кужиль.

За Повітовий Союз Кооператив в Рогагатині:

В. Воробець, Іван Боритко, С. Кузик.

Raising the Family — Apparently Pa's repair bills won't be very high

